

केंद्रीय विद्यालय का.हि.वि.वि. परिसर , वाराणसी
अर्धवार्षिक परीक्षा 2024-25

कक्षा - षष्ठी

विषय: - संस्कृतम्

पूर्णांकाः - 60 अंकाः

समय:- सार्धहोराद्वयम्

अपठित अवबोधनम् (5 अंका

प्र.१. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

जीवने समयः एव सर्वाधिकः मूल्यवान् भवति। व्यतीतस्य समयस्य एकम् अपि क्षणं केनापि प्रयत्नेन पुनः प्राप्तुं न शक्नोति कोऽपि जनः। अतः प्रत्येक क्षणस्य सदुपयोगः सावधानेन मनसा करणीयः सर्वैः जनैः विशेषतः विद्यार्थिभिः। यथा वयम् अर्जितस्य धनस्य एकैकस्य पणस्य व्ययं सम्यक् विचार्य कुर्मः तथैव एकैकस्य क्षणस्य अपि सदुपयोगं विवेकेन कुर्याम। एकम् अपि क्षणम् वृथा न यापनीयम्। यः मानवः समयस्य महत्त्वम् अवगच्छति तस्य सदुपयोगं च करोति स एव महान् भवति।

1. एकपदेन उत्तरत-

1x2=2

(i) कः सर्वाधिकः मूल्यवान् भवति?

(ii) कस्य सदुपयोगः सावधानेन करणीयः?

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

1 x 1 = 1

(i) कः महान् भवति?

3. निर्देशानुसारम् उत्तरत- (सम्यक् उत्तरं चिनुत)

1x2=2

(i) “सर्वाधिकः मूल्यवान्” अत्र विशेषणपदं किम् अस्ति?

क) सर्व ख) सर्वाधिकः ग) मूल्यवान्

(ii) “सदुपयोगः” अस्य विलोमपदं किम् अस्ति?

क- समयस्य ख (समयः ग (दुरुपयोगः

प्रश्नः 2 उदाहरणम् दृष्ट्वा रिक्तस्थानानि पूरयतु ।

(½ x 5 = 2 ½)

यथा- बालकः	बालकौ	बालकाः
क) कृषकः		
ख)		देवाः
ग) सैनिकः		
घ)	रजकौ	
ङ) तन्त्रज्ञः		

प्रश्नः 3 उदाहरणानुसारं पट्टिकातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानेषु लिखन्तु।

(½ x 5 = 2 ½)

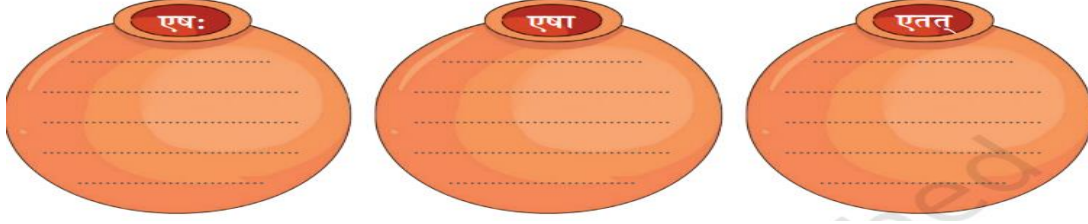
(बालकाः वृक्षाः शिक्षिकाः पुष्पम् फलम् अजाः मापिकाः गायिका रजकः फलानि सः लेखनी)

एकवचनम्	बहुवचनम्
.....	

प्रश्न 4 पट्टिकायां कानिचन पदानि सन्ति, तानि पदानि उचिते घटे पूरयन्तु (1x5=5)

पट्टिकायां कानिचन पदानि सन्ति, तानि पदानि उचिते घटे पूरयन्तु।

सैनिकः कुक्कुरः गायिका महिषी जलम् चषकः द्वारम्
फलम् वृद्धा वृक्षः अजा वातायनम् अङ्कनी पुस्तकम् शुकः

प्रश्न:5 परस्परं सम्बद्धानि पदानि संयोजयन्तु, रिक्तस्थानेषु पूरयन्तु

(½ x 5 = 2½)

क कमलम्।	नृत्यति
ख लेखकः	चालयति
ग फलम्।	विकसति
घ नर्तकः	लिखति
ङ चालकः	पतति

प्रश्न:6 अधोलिखित शब्दानाम् वर्ण वियोगम् कृत्वा लिखत।

(½ x 5 = 2½)

यथा-हरिः ह्र+अ+र्+इ+:

क- रामः ख-सीता ग- वधूः घ- साहित्यः च-कदापि

प्रश्न 7 अधोलिखित शब्दानाम् वर्ण संयोगम् कृत्वा लिखत।

(1x10 = 10)

यथा ध्+व्+अ+न्+इ+:

ध्वनिः

(क) व्+आ +क्+य+अ+म्	ख- क्+ऋ+प्+ण्+अ+:
ग- प्+उ+प्+क्+अ+र्+अ+:	घ- श्+इ+क्+प्+अ+क्+अ+:
च- क्+अ+न्+द्+उ+क्+अ+:	छ- व्+अ+र्+ण्+अ+:

ज- स्+अं+य्+अ+म्+अ+:

झ- इ+न्+द्+र्+अ

ट- ह्+अं+स्+अ+:

ठ- स्+अं+स्+क्+ऋ+त्+अ+म्

प्रश्न:-8 चित्राणि दृष्ट्वा संस्कृत पदानि लिखत

($\frac{1}{2} \times 6 = 3$)

प्रश्न:9 मंजूषातःअङ्कानां कृते पदानि चिनुत-

($\frac{1}{2} \times 5 = 2 \frac{1}{2}$)

(अष्टादश,,षोडश, चत्वारः, सप्त , नव)

क- 18 ख- 4 ग- 16 घ- 7 च- 9

प्रश्न 10 उदाहरण अनुगुणम् अधोलिखितेषु वाक्येषु पट्टिकातः उचितैः पदैः रिक्तस्थानानि पूरयन्तु ॥ ($\frac{1}{2} \times 5 = 2 \frac{1}{2}$)

युवाम्	यूयं	अहम्	आवां	वयं
--------	------	------	------	-----

यथा – हे बाल! त्वं छात्रः असि ।

(क) शिक्षकौ स्वः।

(ख) मंचेनर्तक्यः स्थ ।

(ग) अत्रअस्मि।

(घ) सभायां.....गायिके स्थः।

(ङ) विद्यालये.....स्मः।

प्रश्न 11 -उदाहरणानुगुणम् उत्तराणाम् प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु।

($1 \times 6 = 6$)

यथा । :त्वं चिकित्सक -कः चिकित्सकः? त्वं कः?

क) त्वं तंत्रज्ञः	 ?	?
ख) युवां बालकौ	?	?

ग) यूयं छात्राः	?	?
घ) अहम् न्यायाधीशः	 ?	?
ङ) आवां गायिके	 ?	?
च) वयं शिक्षिकाः	?	

प्रश्न 12 -स्वस्य दिनचर्या सरलवाक्यैः लिखन्तु -

यथा –अहम् प्रातः षड्वादने उत्तिष्ठामि ।

(1 x 5 = 5)

प्रश्न 13 उदाहरणानुसारम् अधः लिखितानां पदानां वचन परिवर्तनं कुर्वन्तु ।

(½ x 4 =2)

एकवचनम्

बहुवचनम्

यथा – शूर :-

शूरा :

(क(धीर :-

.....

(ख(.....

वीरा:

(ग(जनसेवक :-

.....

(घ (.....

बालकाः

प्रश्न 14 अधोलिखित वर्णानां उच्चारण स्थानानि लिखत

(1 x 4 =4)

1) ग| 2) प| 3) ज| 4) द|

प्रश्न 15 वाक्येषु शिष्टाचार पदम् योजयन्तु ।

(नियमपालनं, सेवां, मैत्रीभावः, साहाय्यं, दयाभावः)

यथा –युवकः माता पित्रो सेवां : करोति ।

(1 x 5 = 5)

क) सा दुर्बलानाम्.....करोति ।

ख) सर्वेषु प्राणिषुभवतु ।

ग)सर्वे छात्राः पाठशालायाः.....कुर्वन्तु ।

घ)वयं सर्वे अतिथीनाम् ...कुर्मः ।| ङ) परस्परं छात्रेषु ... भवतु ।